กฎกระทรวง

กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรสำหรับการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี
สำหรับฟาร์มผลิตลูกกุ้งขาวแวนนาไมปลอดโรคเป็นมาตรฐานบังคับ
พ.ศ. ๒๕๕๙

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสองร้อยเจ็ดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๒ ให้มาตรฐานสินค้าเกษตร เลขที่ มกษ. ๗๔๓๒ - ๒๕๕๘ ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มผลิตลูกกุ้งขาวแวนนาไมปลอดโรค ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นมาตรฐานบังคับ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙
พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ เนื่องจากการเลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไมในประเทศไทยประสบปัญหาเรื่องโรคกุ้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคเอเอชพีเอ็นดี (AHPND) หรือ acute hepatopancreatic necrosis disease) ในลูกกุ้งขาวแวนนาไมซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไมเป็นอย่างมาก จึงจำเป็นต้องมีการควบคุมการเพาะลูกกุ้งขาวแวนนาไม เพื่อป้องกันไม่ให้มีการถ่ายทอดโรคจากพ่อแม่พันธุ์มาสู่ลูกกุ้งขาวแวนนาไม และควบคุมไม่ให้มีการแพร่กระจายของโรคในฟาร์มผลิต โดยกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติที่ดีสำหรับฟาร์มผลิตลูกกุ้งขาวแวนนาไมในส่วนการเพาะลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพลียส ในการนี้ได้มีประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มผลิตลูกกุ้งขาวแวนนาไมปลอดโรค ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๘ และได้มีการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของตัวแทนของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องครบถ้วนตามความในมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้ว สมควรกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรสำหรับการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มผลิตลูกกุ้งขาวแวนนาไมปลอดโรคเป็นมาตรฐานบังคับ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

มาตรฐานสินค้าเกษตร
การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี สำหรับฟาร์มผลิตลูกกุ้งขาวแวนนาไมปลอดโรค

1. ขอบข่าย

1.1 มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ ครอบคลุมฟาร์มผลิตลูกกุ้งขาวแวนนาไมที่มีการดำเนินการในส่วนการเพาะลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพลียส (nauplius)

1.2 มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ กำหนดเกณฑ์การปฏิบัติที่ดีสำหรับการเพาะลูกกุ้งขาวแวนนาไมในระยะนอเพลียส ตั้งแต่การรับพ่อแม่พันธุ์กุ้งขาวแวนนาไมไปจนถึงก่อนการเคลื่อนย้ายลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพลียสออกจากบ่อฟักหรือภาชนะอื่นที่ใช้ในการฟัก เพื่อให้ได้ลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพลียสปลอดจากโรคที่กำหนด ตามรายละเอียดในภาคผนวก ก

2. นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีดังต่อไปนี้

2.1 กุ้งขาวแวนนาไม หมายถึง กุ้งทะเลชนิดลิโตพีเนียส แวนนาไม (*Litopenaeus vannamei*) หรือชื่อวิทยาศาสตร์อื่นที่ได้รับการยอมรับที่เป็นชื่อพ้อง (synonyms)

2.2 ลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพลียส หมายถึง ลูกกุ้งขาวแวนนาไมที่เพิ่งฟักออกจากไข่ จนถึงก่อนลูกกุ้งเข้าสู่ระยะโซเอีย (zoea)

2.3 พ่อแม่พันธุ์กุ้งขาวแวนนาไม หมายถึง กุ้งขาวแวนนาไมวัยเจริญพันธุ์ ที่รวบรวมหรือเลี้ยงไว้ หรือนำเข้ามาจากต่างประเทศ เพื่อการเพาะพันธุ์

2.4 กุ้งขาวแวนนาไมปลอดโรค หมายถึง พ่อแม่พันธุ์กุ้งขาวแวนนาไม และลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพลียสที่ปลอดจากโรคที่กำหนด

2.5 ฟาร์มผลิตลูกกุ้งขาวแวนนาไม หมายถึง สถานประกอบการผลิตลูกกุ้งขาวแวนนาไมที่มีการดำเนินการในส่วนการเพาะลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพลียส ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิต โรงสูบน้ำ บ่อเตรียมน้ำ บ่อเก็บน้ำ โรงเป่าลม บริเวณกักกันโรค บริเวณเพาะเลี้ยงอาหารธรรมชาติ โรงเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์กุ้งขาวแวนนาไม โรงเพาะลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพลียส สถานที่บรรจุลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพลียส และระบบบำบัดน้ำทิ้ง

2.6 อาหารธรรมชาติ หมายถึง สัตว์หรือพืชที่มีชีวิต หรือสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ หรือซากที่ไม่ได้ผ่านกระบวนการแปรรูป และสามารถนำมาใช้เป็นอาหารเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์กุ้งขาวแวนนาไมได้

2.7 อาหารสำเร็จรูป หมายถึง อาหารสัตว์น้ำผสมสำเร็จรูป ตามพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ.2525 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

3. ข้อกำหนด

ฟาร์มผลิตลูกกุ้งขาวแวนนาไม ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อกำหนด

รายการ	ข้อกำหนด
1. หลักการผลิต	1.1 มีเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติในกระบวนการผลิตเพื่อการควบคุมโรคของฟาร์มและปฏิบัติตามขั้นตอนในเอกสาร 1.2 เข้าร่วมการดำเนินการเฝ้าระวังโรคแบบมีเป้าหมายเฉพาะเจาะจงต่อโรคหรือการติดเชื้อ (targeted surveillance) 1.3 มีผลการเฝ้าระวังโรคที่แสดงให้เห็นว่าฟาร์มเพาะลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพลียสปลอดจากโรคที่กำหนด เป็นระยะเวลาติดต่อกันอย่างน้อย 6 เดือน ยกเว้นฟาร์มใหม่ที่ยังไม่เคยเพาะเลี้ยงมาก่อน แต่ต้องมีผลการตรวจที่แสดงให้เห็นว่าปลอดจากโรคที่กำหนด
2. บุคลากร	2.1 เกษตรกรผู้เพาะกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพลียสจะต้องมีความรู้ ผ่านการฝึกอบรม และ/หรือมีประสบการณ์ในการเพาะกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพลียสมาก่อน 2.2 มีมาตรการควบคุมผู้ปฏิบัติงานและบุคคลภายนอกที่อาจเป็นพาหะในการแพร่ระบาดของโรคที่กำหนดเข้าสู่ฟาร์ม
3. การคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์กุ้งขาวแวนนาไมปลอดโรค	3.1 คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์กุ้งขาวแวนนาไมที่ปลอดจากโรคที่กำหนด และสามารถตรวจสอบแหล่งที่มาได้ 3.2 มีระบบกักกันโรคสำหรับพ่อแม่พันธุ์กุ้งขาวแวนนาไมที่มีประสิทธิภาพ

รายการ	ข้อกำหนด
4. การจัดการทั่วไป	4.1 มีคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับฟาร์มเพาะลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพลียสปลอดโรค และปฏิบัติตามที่ระบุไว้ในคู่มือ 4.2 โรงเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์กุ้งขาวแวนนาไม โรงเพาะลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพลียส และบริเวณกักกันโรคเป็นโรงเรือนปิด 4.3 แยกเครื่องมืออุปกรณ์และระบบที่ใช้ในแต่ละโรงเรือนออกจากกันอย่างชัดเจน และมีวิธีการฆ่าเชื้อที่ถูกต้องตามหลักวิชาการก่อนและหลังจากเสร็จสิ้นการใช้พ่อแม่พันธุ์กุ้งขาวแวนนาไมในแต่ละชุด 4.4 น้ำที่นำมาใช้ในฟาร์มมีคุณภาพเหมาะสม หรือสามารถปรับปรุงให้มีคุณภาพเหมาะสมกับการเพาะลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพลียส และมีวิธีการป้องกันสัตว์พาหะนำโรคเข้ามากับน้ำ รวมทั้งมีวิธีการฆ่าเชื้อในน้ำสำหรับใช้ในการเพาะและการขนส่งที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ 4.5 มีการฆ่าเชื้อยานพาหนะบริเวณทางเข้าและออกฟาร์ม 4.6 มีการควบคุมและป้องกันสัตว์รบกวน (pest) เข้ามาในบริเวณเพาะลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพลียส 4.7 ไม่มีสัตว์เลี้ยงเข้าไปในบริเวณเพาะลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพลียส 4.8 มีการจัดเก็บ กำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลอย่างถูกสุขลักษณะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนข้าม 4.9 มีการกำจัดของเสียจากห้องน้ำและห้องสุขาอย่างถูกสุขลักษณะ และมีการป้องกันการปนเปื้อนลงสู่ระบบน้ำในการเพาะลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพลียส
5. การจัดการด้านอาหารของพ่อแม่พันธุ์กุ้งขาวแวนนาไม	5.1 ใช้อาหารสำเร็จรูปที่ขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ.2525 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งไม่เป็นอาหารสัตว์เสื่อมคุณภาพ หรือใช้อาหารที่ผลิตขึ้นเองและ/หรืออาหารธรรมชาติที่เตรียมและเก็บรักษาอย่างถูกสุขลักษณะ ซึ่งมีผลการตรวจที่แสดงว่าปลอดจากเชื้อก่อโรคที่กำหนด หรือมีวิธีการลดความเสี่ยงของการปนเปื้อนเชื้อก่อโรคที่กำหนดในอาหารที่ผลิตขึ้นเองและ/หรืออาหารธรรมชาติที่ใช้ 5.2 ให้เก็บอาหารกุ้งในสถานที่ที่สามารถป้องกันการปนเปื้อนและรักษาคุณภาพของอาหารกุ้งได้

รายการ	ข้อกำหนด
6. การจัดการสุขภาพกุ้งขาวแวนนาไม	6.1 มีมาตรการป้องกัน และควบคุมการแพร่ระบาดของโรคกุ้ง โดยกำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อป้องกันการระบาดของโรคภายในฟาร์ม และจากฟาร์มไปสู่ภายนอก 6.2 มีผลการสุ่มตรวจกุ้งขาวแวนนาไมที่แสดงว่าปลอดจากโรคที่กำหนด โดยพ่อแม่พันธุ์กุ้งขาวแวนนาไมจะต้องปลอดโรคตามข้อ ก.1-ก.6 ของภาคผนวก ก และลูกกุ้งขาวแวนนาไมระยะนอเพลียสจะต้องปลอดโรคตามข้อ ก.6 ของภาคผนวก ก 6.3 กรณีที่พบการตายของกุ้งอย่างผิดปกติและสงสัยว่าเป็นโรคที่กำหนด ให้ดำเนินการควบคุมการแพร่ระบาดของโรค และแจ้งหน่วยงานราชการที่มีอำนาจหน้าที่โดยทันที
7. บันทึกข้อมูล	7.1 มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการผลิต และเก็บรักษาข้อมูลอย่างน้อย 3 ปี

ภาคผนวก ก
โรคที่กำหนด

โรคที่กำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีดังต่อไปนี้

ก.1 โรคจุดขาว (White spot disease) หมายถึง โรคในกุ้งทะเลที่มีสาเหตุจากการติดเชื้อไวรัสจุดขาว (White Spot Syndrome Virus; WSSV) กุ้งทะเลที่ป่วยมักพบรอยโรคเป็นจุดขาวหรือดวงขาวใต้เปลือกส่วนหัว ตัว และโคนหาง บางครั้งลำตัวมีสีแดงร่วมด้วย และทำให้กุ้งทะเลตายอย่างรวดเร็ว

ก.2 โรคหัวเหลือง (Yellow head disease) หมายถึง โรคในกุ้งทะเลที่มีสาเหตุจากการติดเชื้อไวรัสหัวเหลือง (Yellow Head Virus; YHV) กุ้งทะเลที่ป่วยมักพบรอยโรคที่ส่วนหัวมีสีเหลือง เนื่องจากเหงือกตับและตับอ่อนมีสีซีดเหลือง และทำให้กุ้งทะเลตายอย่างรวดเร็ว

ก.3 โรคทอราซินโดรม หรือโรคทีเอส (Taura Syndrome; TS) หมายถึง โรคในกุ้งทะเลที่มีสาเหตุจากการติดเชื้อไวรัสทอรา (Taura Syndrome Virus; TSV) มักพบในกุ้งขาวแวนนาไม กุ้งทะเลที่ป่วยมักพบสีของลำตัวเป็นสีแดง โดยเฉพาะเปลือกบริเวณแพนหางและรยางค์ และตายได้ ถ้ากุ้งป่วยแต่ไม่ตายในระยะต่อมาจะปรากฏรอยโรคสีดำ มีรูปร่างไม่แน่นอนที่บริเวณเปลือก

ก.4 โรคไอเอชเอชเอ็นวี (Infectious Hypodermal and Haematopoietic Necrosis Virus disease หรือ IHHNV disease) หมายถึง โรคในกุ้งทะเลที่มีสาเหตุจากการติดเชื้อพาร์โวไวรัสที่เรียกว่าไอเอชเอชเอ็นวี (Infectious Hypodermal and Hematopoietic Necrosis Virus; IHHNV) กุ้งทะเลที่ป่วยมักพบอาการแคระแกร็น การเจริญเติบโตลดลง กรีโค้งงอ หนวดกุ้งเปราะ หงิกงอ เนื้อกุ้งไม่เต็มเปลือก และลำตัวผิดรูป อัตราการตายต่ำ และกุ้งจะมีขนาดแตกต่างกันมาก

ก.5 โรคไอเอ็มเอ็น (Infectious Myonecrosis หรือ IMN) หมายถึง โรคในกุ้งทะเลที่มีสาเหตุจากการติดเชื้อไวรัส Infectious Myonecrosis Virus (IMNV) กุ้งทะเลที่ป่วยจะมีลักษณะของกล้ามเนื้อสีขาวขุ่นบริเวณปล้องสุดท้ายของลำตัวติดกับแพนหาง และอาจจะลุกลามมายังกล้ามเนื้อลำตัวส่วนอื่น เซลล์กล้ามเนื้อเกิดการตาย (necrosis) กุ้งบางตัวมีลักษณะของกล้ามเนื้อเป็นสีส้มคล้ายกุ้งต้ม

ก.6 โรคตายด่วน (Early Mortality Syndrome; EMS หรือ Acute Hepatopancreatic Necrosis Disease; AHPND) หมายถึง โรคในกุ้งทะเลที่มีสาเหตุจากการติดเชื้อแบคทีเรีย *Vibrio parahaemolyticus* สายพันธุ์ก่อโรค กุ้งทะเลที่ป่วยมักพบตับและตับอ่อนลีบฝ่อ ภายในมีปริมาณเม็ดไขมันน้อยผิดปกติ